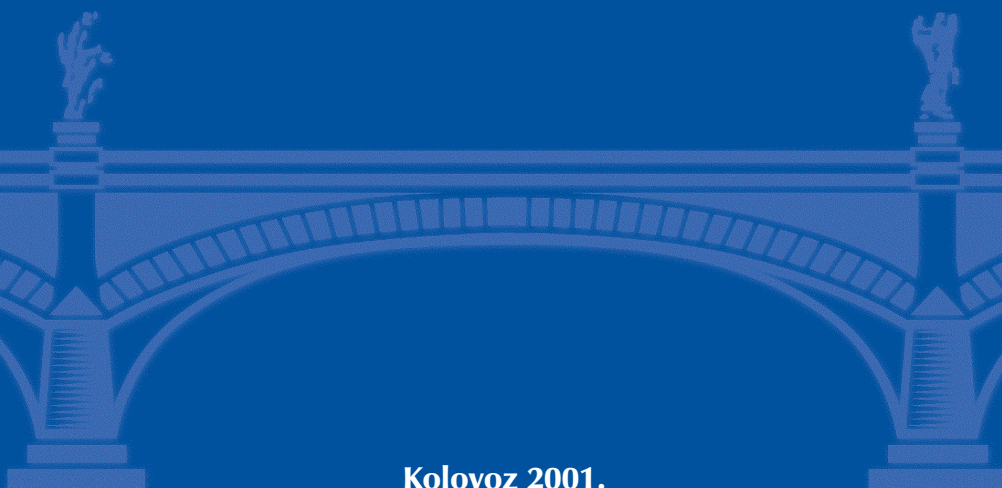

HRVATSKA NARODNA BANKA

NOVAC KOJI DOLAZI

Kolovoz 2001.

= **EURO**

**NOVAC KOJI DOLAZI
1. SIJEČNJA 2002.**

TKO UVODI EURO?

Od 1. siječnja 2002. godine euro ulazi u optjecaj i u gotovinskom obliku, kao jedinstveni novac dvanaest europskih država, članica Europske monetarne unije (EMU): **Austrije, Belgije, Finske, Francuske, Grčke, Irske, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Njemačke, Portugala i Španjolske**, a tada službeno počinje i zamjena postojećih valuta tih država. U knjižnom obliku euro je ušao u gospodarstvo i u banke tih zemalja već 1. siječnja 1999. (osim u Grčkoj, koja je pristupila EMU 1. siječnja 2001.). Početkom sljedeće godine stiže i fizički, u obliku novčanica i kovanica, u svakodnevicu svih građana, da bi od 1. ožujka 2002. postao jedino sredstvo plaćanja u tim zemljama.

DOKAD VRIJEDI “STARI NOVAC”?

Austrijski šiling, belgijski franak, finska marka, francuski franak, grčka drahma, irska funta, talijanska lira, luksemburški franak, nizozemski gulden, njemačka marka, portugalski eskudo i španjolska pezeta nepovratno odlaze u prošlost. Njima će se moći plaćati samo u razdoblju “dvojne valute”, koje će potrajati od četiri tjedna do najviše dva mjeseca: u Nizozemskoj do 28. siječnja, u Irskoj do 9. veljače, u Francuskoj do 17. veljače, a u ostalim zemljama do 28. veljače 2002.

ŠTO POSLIJE 1. OŽUJKA 2002.?

Nakon 1. ožujka 2002. godine euro postaje u svim navedenim zemljama jedino zakonsko sredstvo plaćanja, a novčanice i kovanice dotadašnje nacionalne valute moći će se nakon toga samo još zamijeniti za euro u poslovnim bankama kraće vrijeme, kako u kojoj zemlji, a u središnjim bankama, koje su taj novac izdale, novčanice će se zamjenjivati, po istom tečaju i bez dodatnih naknada, još najmanje deset godina, ponegdje i neograničeno, a kovanice najmanje do kraja iduće godine, no u nekim zemljama i neograničeno.

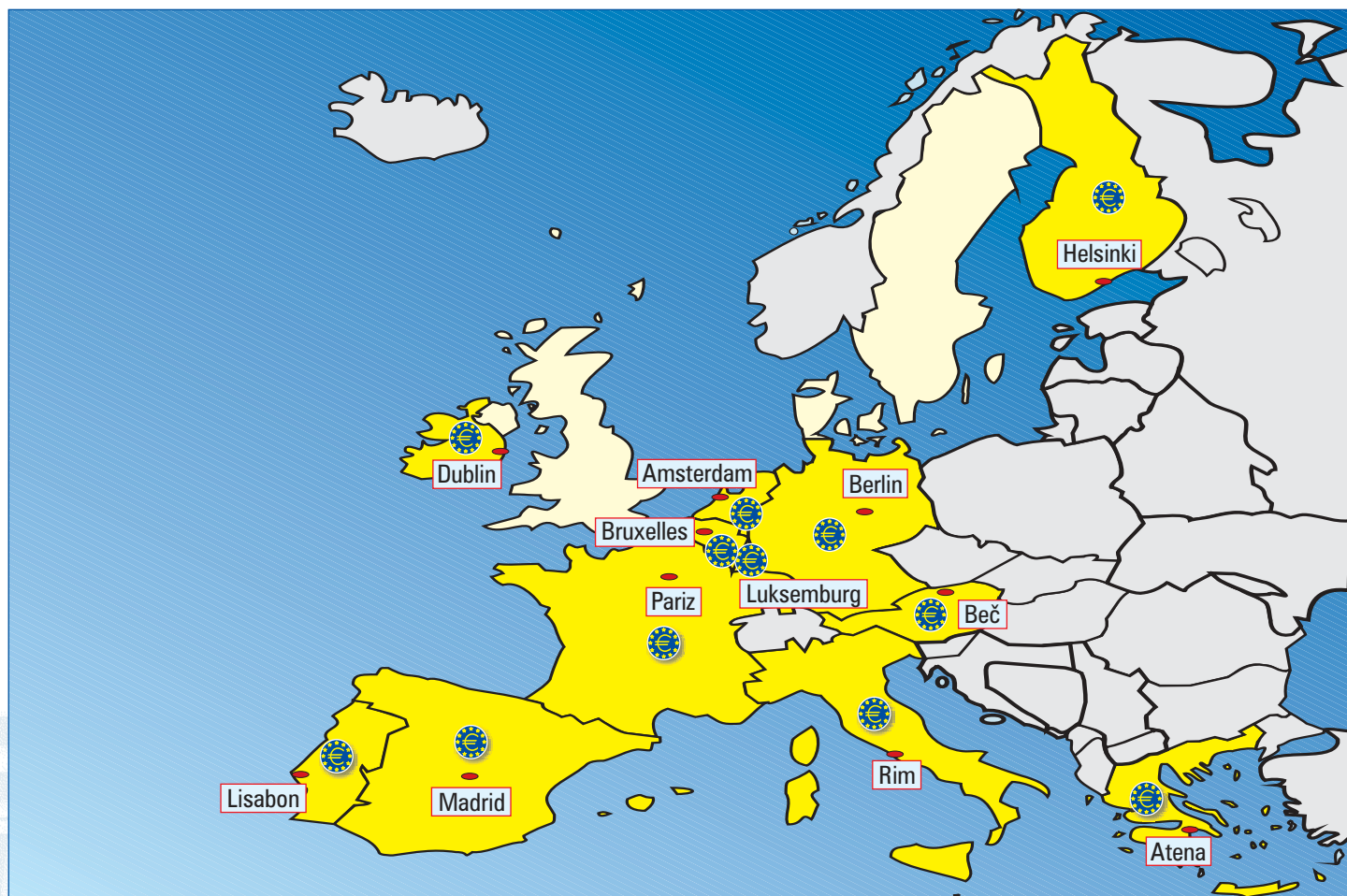
POKAZATELJI EKONOMSKE SNAGE EUROPSKE MONETARNE UNIJE

	Svijet	EMU	SAD	Japan
Stanovništvo u mil. (procjena za 1999.)	5.978	293	278	127
Površina (u tisućama km ²)	133.567	2.499	9.364	378
Broj stanovnika po km ²	46	122	30	336
Inflacija (% rasta potrošačkih cijena):				
– 1999.		1,2	2,2	–0,3
– 2000.		2,4	3,4	–0,6
svibanj 2001./svibanj 2000.		3,4	3,6	–0,5
Stopa nezaposlenosti:				
– 1999.		9,9	4,2	4,7
– 2000.		9,0	4,0	4,7
– svibanj 2001.		8,3	4,4	4,6
Bruto nacionalni dohodak u 1999. (u mlrd. USD)	29.994,6	6.513,1	8.879,5	4.054,5
Bruto nacionalni dohodak po stanovniku u 1999. (u USD)	5.020	22.250	31.910	32.030
Bruto nacionalni dohodak prema paritetu kupovne moći u 1999. (u mlrd. \$)	41.053	6.494	8.878	3.186
Bruto nacionalni dohodak po stanovniku prema paritetu kupovne moći u 1999. (u \$)	6.870	22.180	31.910	25.170
Rast bruto domaćeg proizvoda u %:				
–1999.	3,5	2,6	4,2	0,8
–2000.	4,8	3,4	5,0	1,7

“EURO NAŠ NOVAC”

Sloganom “Euro naš novac” oko 300 milijuna Europljana dočekuje svoju zajedničku valutu čije će se zakonito “stanište” protezati od krajnjeg sjevera Finske do najjužnije točke “starog kontinenta” u Grčkoj, od Portugala na zapadu do istočne granice Europske unije (EU) prema tranzicijskim zemljama, koje čekaju ulaznicu da se priključe i Europskoj uniji i Europskoj monetarnoj uniji (EMU).

Nasuprot težnji tih zemalja da euro što prije postane i njihov novac stoji podatak da tri članice EU – Danska, Švedska i Velika Britanija – nisu ušle u EMU, pa one zadržavaju i nadalje svoj nacionalni novac. No i bez njih, na početku sljedeće godine slijedi najveća operacija zamjene novca u dosadašnjoj povijesti.

EURO I IZVAN EMU

Konačno uvođenje eura kao jedinstvene i jedine valute 12 država ima veliko značenje i za mnoge izvan tog prostora. Euro i službeno ulazi u zemlje koje su dosad koristile neku od valuta koje se povlače iz optjecaja. To su tzv. europske minidržave (Andora, San Marino, Monako, Vatikan, Lihtenštajn) ili područja gdje je njemačka marka jedino sredstvo plaćanja (Crna Gora i Kosovo). Dolazak eura s osobitim zanimanjem prate i druge zemlje. Napose one s valutnim odborom i novčanim sidrom vezanim za DEM (BiH, Bugarska, Estonija) i najizgledniji prvi kandidati za primanje u EU u doglednom vremenu (Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Slovenija, Poljska, Slovačka, Rumunjska). To više što nove pridošlice u EU neće imati, poput dosadašnjih članica, mogućnost izbora hoće li ući i u EMU ili neće.

U svakom slučaju euro dolazi i u Hrvatsku. Zasad isto onako kao i u sve druge zemlje koje imaju svoju nacionalnu valutu, ali i životnu realnost s raširenom prisutnošću njemačke marke i drugih valuta članica EMU u gospodarstvu i među stanovništvom.

EURO I HRVATSKA

Kuna kao nacionalna valuta Republike Hrvatske tijekom cijelog svog dosadašnjeg postojanja – započetog 30. svibnja 1994. godine – bilježi zavidnu stabilnost, no ipak iz hrvatske svakodnevice nije uspjela istisnuti strani novac.

Koliko je njemačkih maraka i drugih stranih valuta prisutno u kućnim skrovištima, nitko ne zna. Poznato je, međutim, da je oko 70 posto od ukupne štednje u hrvatskim bankama deponirano u njemačkim markama i drugim valutama zemalja članica EMU. Koliko je privatnih pozajmica u tim valutama, ne zna se, no zna se da je oko 76 posto bankovnih kredita poduzećima i građanima odobreno s valutnom klauzulom. Gotovo 60 posto hrvatske robne razmjene odvija se sa zemljama EU (uglavnom europodručje). Više od pola turističkih

noćenja u Hrvatskoj ostvaruju gosti iz tih zemalja, a i najviše naših ljudi

putuje i kupuje u zemljama euro-područja. Oko dvije trećine izravnih stranih ulaganja u Hrvatsku tijekom posljednjih osam godina stiglo je iz euro područja. Pretežni dio hrvatskoga bankovnog sustava u vlasništvu je ulagača s područja “Eurolanda”.

Dakle, euro (još) nije naš novac, ali jest i bit će važan i za hrvatske građane, poduzeća, banke. Kako u bezgotovinskom poslovanju, tako i u gotovinskom obliku. Zato je itekako važno da se za susret s novčanicama i kovanicama eura pripreme ne samo građani koji imaju neku gotovinsku svotu stranog novca koju će trebati zamijeniti već i svi oni koji po prirodi svog posla dolaze u doticaj sa stranim novcem mijenjajući ga ili naplaćujući neke usluge ili pak nadzirući zakonitost postupanja u poslovanju i prekograničnom prenošenju devizne gotovine.

Razdoblje u kojemu novi novac još nije dovoljno poznat može biti pravi “raj” za kojekakve prevarante i krivotvoritelje, koji će nedovoljno upućenima pokušati podvaliti štošta. Vrijedi pažljivije pogledati kako izgledaju eurske novčanice, kakva sigurnosna obilježja imaju i kako ih najlakše razlikovati od mogućih krivotvorina, te pribrano preračunati koliko koja novčanica eura vrijedi u kunama, markama ili nekoj trećoj valuti.

Eura se ne treba bojati, ali se za njegov dolazak treba pripremiti. Njegovo uvođenje i našim građanima i tvrtkama pojednostavljuje život i smanjuje troškove. Dovoljno je imati euro i bez troškova konverzije i usputnoga gubitka vremena moći će se krenuti na put u bilo koju od 12 zemalja. Bez ikakve muke s preračunavanjima bit će lako usporediti cijene u svim tim zemljama. Za plaćanje robe i usluga bez obzira na to u kojoj su od zemalja EMU nabavljene ili korištene dostatno je imati euro, a troškova zamjene jedne valute tog područja drugom više neće biti.

ŠTO MOGU UČINITI HRVATSKI GRAĐANI?

Hrvatski građani koji raspolažu gotovinom u nekoj od valuta koje će biti zamijenjene eurom, imat će na izboru više rješenja, no nisu sva podjednako povoljna i jednostavna. Ni sa stajališta troškova, ni sa stajališta propisa, sigurnosti i komocije.

DO 31. 12. 2001. mogućnosti su sljedeće:

1. POLOŽITI DEVIZE U NEKU OD HRVATSKIH BANAKA

U tom slučaju valute koje se povlače iz optjecaja, a nalaze se na štednoj knjižici ili deviznom računu, bit će automatski pretvorene u euro, bez čekanja u banci i bilo kakvih troškova. To je najlakši, najkomotniji, najjeftiniji i najmanje rizičan način zamjene novca.

2. ZAMIJENITI DEVIZE ZA KUNE

Naravno, kunama se može potom u bilo kom času kupiti euro, na knjižicu ili devizni račun već u ovoj godini, a poslije 1.1. 2002. godine i u gotovinskom obliku. Pritom, doduše, treba računati na razliku između prodajnog i kupovnog tečaja, a i na mogućnost stanovitih tečajnih promjena u vremenu između dviju transakcija.

3. ZAMIJENITI DEVIZE KOJE IMAJU ZA NEKU "IZVANEURSKU" VALUTU

Mogući izbor: američki dolar, švicarski franak, britanska funta, japanski jen ili neke manje poznate valute. Pri takvom odabiru svakako treba računati na plaćanje uobičajenih troškova valutne konverzije u banci ili mjenjačnici prigodom zamjene, a isto tako i poslije ukoliko te devize zatrebaju za plaćanje nekih roba ili usluga u zemljama europodručja.

POSILIJE 1. 1. 2002. godine moći će:

1. ZAMIJENITI DEVIZE ZA EURO U NAŠIM POSLOVNIM BANKAMA

Pobliži uvjeti i rokovi u ovom času još nisu određeni, no bit će zasigurno na vrijeme objavljeni, a konkurencija među bankama trebala bi ih učiniti prihvatljivima. Napose ako se novac položi bar na neko vrijeme u banku. Prema našim dosadašnjim saznanjima, više banaka će primati u zamjenu i kovanice stranog novca koje se povlače iz optjecaja, a neke najavljuju da će osigurati i eurske kovanice za potrebe naših građana.

2. ZAMIJENITI DEVIZE ZA EURO U INOZEMNIM POSLOVNIM BANKAMA

Pritom svakako treba voditi računa: A) o propisima o iznošenju deviza iz zemlje (u gotovini do 1.000 DEM bez potvrde, još 2.000 DEM uz potvrdu banke, veći iznosi samo za određene namjene i uz potvrdu Hrvatske narodne banke, s tim da se iznos vredniji od 40.000 kuna svakako mora prijaviti carini), B) o propisima o pranju novca (tj. ograničenju iznosa za koji se ne traži dokaz o porijeklu u inozemnim bankama, odnosno pri prelasku granice), C) o mogućem plaćanju naknade za zamjenu osobito ako je riječ o većoj svoti i o osobama koje nisu klijenti tih banaka, D) o troškovima puta i opasnosti od mogućeg gubitka ili krađe novca tijekom putovanja.

3. ZAMIJENITI DEVIZE U SREDIŠNJIM BANKAMA EUROPODRUČJA

Početakom 2002. godine u poslovnicaма svake od središnjih banaka europodručja trebala bi biti moguća i zamjena valuta ostalih zemalja EMU, a poslije toga svaka će središnja banka mijenjati samo novac koji je ona izdala. Dakako, i u ovom slučaju treba voditi računa o propisima i ograničenjima navedenim kod prethodne mogućnosti.

KOLIKO EURA VRIJEDI ONO ŠTO IMATE (ILI DUGUJETE)?

Za lakšu orijentaciju koliko eura vrijedi ušteđevina (ili dug) koju imate u nekoj od valuta koje se zamjenjuju eurom može poslužiti sljedeći pregled:

	100.000 talijanskih lira	➤ 51,65 €
	100 austrijskih šilinga	➤ 7,27 €
	100 luksemburških franaka	➤ 2,48 €
	100 belgijskih franaka	➤ 2,48 €
	100 nizozemskih guldena	➤ 45,38 €
	1000 grčkih drahmi	➤ 2,93 €
	100 njemačkih maraka	➤ 51,13 €
	100 finskih maraka	➤ 16,82 €
	1000 portugalskih eskuda	➤ 4,99 €
	100 francuskih franaka	➤ 15,24 €
	1000 španjolskih pezeta	➤ 6,01 €
	100 irskih funti	➤ 126,97 €

KOLIKO VRIJEDI EURO?

Konverzijski tečajevi svih valuta zemalja EMU prema euru nepovratno su fiksirani od 1. siječnja 1999. godine. Svi tečajevi određeni su sa šest znamenki. Kakvi su bili dosad, tijekom postojanja eura kao knjižnog novca, takvi će ostati i u budućoj zamjeni novčanica i kovanica svih članica EMU za euro. Dakle, 1 EUR vrijedi:

= 13,7603 ATS (austrijska šilinga)

= 40,3399 BEF (belgijskih franaka)

= 5,94573 FIM (finske marke)

= 6,55957 FRF (francuskih franaka)

= 340,750 GRD (grčkih drahmi)

= 0,787564 IEP (irske funte)

= 1936,27 ITL (talijanskih lira)

= 40,3399 LUF (luksemburških franaka)

= 2,20371 NLG (nizozemski gulden)

= 1,95583 DEM (njemačke marke)

= 200,482 PTE (portugalska eskuda)

= 166,386 ESP (španjolskih pezeta)

USPOREDNI PREGLED ZAMJENE PO ZEMLJAMA

(podaci Europske središnje banke, prema anketi iz svibnja 2001.)

ZEMLJA	Nacionalna valuta kao zakonsko sredstvo plaćanja	Zamjena u poslovnim bankama:*	Zamjena kovanica u središnjim bankama:	Zamjena novčanica u središnjim bankama:**
Austrija	do 28. 2. 2002.	odlučuje svaka za sebe	neograničeno	neograničeno
Belgija	do 28. 2. 2002.	do 31. 12. 2002.	do kraja 2004.	neograničeno
Finska	do 28. 2. 2002.	odlučuje svaka za sebe	10 godina	10 godina
Francuska	do 17. 2. 2002.	do 30. 6. 2002.	3 godine	10 godina
Grčka	do 28. 2. 2002.	odlučuje svaka za sebe	2 godine	10 godina
Irska	do 9.2.2002.	odlučuje svaka za sebe	neograničeno	neograničeno
Italija	do 28.2.2002.	odlučuje svaka za sebe	10 godina	10 godina
Luksemburg	do 28. 2. 2002.	do 30. 6. 2002.	do kraja 2004.	neograničeno
Nizozemska	do 28. 1. 2002.	do 31. 12. 2002.	do 1. 1. 2007.	do 1. 1. 2032.
Njemačka	do 31. 12. 2001. (plaćanje do 28. 2. 2002.)	odlučuje svaka za sebe	neograničeno	neograničeno
Portugal	do 28. 2. 2002.	do 30. 6. 2002.	do kraja 2002.	20 godina
Španjolska	do 28. 2. 2002.	do 30. 6. 2002.	neograničeno	neograničeno

* U zemljama gdje poslovne banke odlučuju svaka za sebe, to vrijedi za zamjenu nacionalnih valuta nakon 1. 3. 2002.; dotad će sve poslovne banke u zemljama EMU sudjelovati u zamjeni novca

** Podatak u tablici odnosi se na vlastite novčanice; do 31. 3. 2002. centralne banke zamjenjivat će za euro i novčanice svih ostalih članica EMU

Napomena: Podaci u tablici unekoliko se razlikuju u odnosu na prethodni pregled ECB iz veljače. Konačno preciziranje i objava uvjeta zamjene novca u poslovnim bankama tek će uslijediti. Zbog mogućih promjena, ne objavljujemo najavljene uvjete inozemnih poslovnih banaka iz dosad raspoloživih informacija, jer bi se te informacije mogle pokazati netočnima, pogotovo kad je riječ o uvjetima zamjene novca osobama koje nisu komitenti tih banaka ni građani tih zemalja.

PRERAČUNAVANJE

Preračunavanje neke nacionalne valute u euro obavlja se uvijek tako da se polazni iznos u nacionalnoj valuti **dijeli** s konverzijskim tečajem te valute prema euru, koji ima šest znamenki, i to obavezno do rezultata s najmanje tri decimale. Dobiveni rezultat zaokružuje se na dvije decimale (dakle na cente), tako da se treća decimala manja od 4 jednostavno odbaci, a ukoliko iznosi 5 ili više brojka druge decimale povećava se za jedan. Primjer: ukoliko neko dugovanje iznosi 120 DEM, treba podijeliti 120 sa 1,95583 (konverzijski tečaj njemačke marke prema euru), što daje rezultat od 61,355. To se zaokružuje na 61,36 i znači da spomenuto dugovanje vrijedi 61 euro i 36 centi.

Ukoliko se pak neki iznos koji glasi na euro pretvara u neku drugu valutu, taj iznos treba **množiti** s konverzijskim tečajem nacionalne valute u koju se želi preračunati. Dobiveni iznos zaokružuje se na opisani način. Primjerice, ako 75 eura želimo pretvoriti u šilinge, onda ćemo 75 množiti sa 13,7603. Rezultat je 1.032,0225, što zaokruženo iznosi 1.032,02 šilinga, odnosno 1.032 šilinga i 2 groša.

OPREZ

Razlika u vrijednosti između najveće eurske novčanice od 500 EUR i dosadašnje najveće nacionalne novčanice u nekim zemljama bit će jako velika, a kod nekih to vrijedi i za novčanicu od 200 EUR. Zabrinutost zbog mogućih zabuna, dok se ljudi ne naviknu, ide tako daleko da je već bilo najava kako u pojedinim zemljama najveće eurske novčanice bar za neko vrijeme uopće neće ulaziti u optjecaj.

Vrijednost najveće eurske novčanice u nacionalnim valutama i najveći dosadašnji apoen u nacionalnoj valuti:

	Vrijednost 500 EUR	Najveća novčanica nacionalne valute	Vrijednost najveće nac. novčanice u EUR
Austrija	6.880,15 ATS	5.000 ATS	363,36 EUR
Belgija	20.169,96 BEF	10.000 BEF	247,90 EUR
Finska	2.972,87 FIM	1.000 FIM	168,18 EUR
Francuska	3.279,79 FRF	500 FRF	76,22 EUR
Grčka	170.375,00 GDR	10.000 GRD	29,35 EUR
Irska	393,78 IEP	100 IEP	126,90 EUR
Italija	968.135,00 ITL	500.000 ITL	258,23 EUR
Luksemburg	20.169,96 LUF	5.000 LUF	123,95 EUR
Nizozemska	1.101,86 NLG	1.000 NLG	453,78 EUR
Njemačka	977,92 DEM	1.000 DEM	511,29 EUR
Portugal	100.241,00 PTE	10.000 PTE	49,88 EUR
Španjolska	83.193,00 ESP	10.000 ESP	60,10 EUR

TKO BRINE O EURU?

Uvođenje eura i briga o povjerenju javnosti u jedinstvenu europsku valutu vezuju se u prvom redu uz ime **Europske središnje banke (ECB)** u Frankfurtu, koja je osnovana 1. lipnja 1998. godine (kao sljednica Europskog monetarnog instituta). Njezin je osnovni cilj održavanje stabilnosti cijena, vođenjem jedinstvene monetarne politike unutar europodručja.

Svoje zadaće Europska središnja banka ostvaruje zajednički s nacionalnim središnjim bankama. Europska središnja banka i nacionalne središnje banke zemalja koje uvođe euro kao zajedničku i jedinu valutu čine **Eurosustav (Eurosystem)**. Sustav upravlja novčanom politikom, operacijama na deviznom tržištu i djelovanjem platnih sustava.

Nacionalne središnje banke svih članica Europske unije, dakle i onih zemalja koje, bar zasad, nisu prihvatile euro kao svoju valutu, zajedno s Europskom središnjom bankom čine **Europski sustav središnjih banaka (ESCB)**.

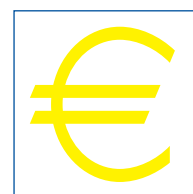
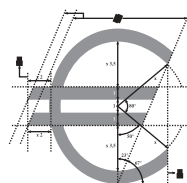
U uvođenju eura kao jedinstvene valute 12 zemalja, nacionalne središnje banke tih država imaju ključnu operativnu ulogu. One su zadužene za uvođenje eura u svojim zemljama i zamjenu nacionalnih valuta za euro, za prikupljanje nacionalnih valuta koje se povlače iz optjecaja, te za informiranje javnosti. Nacionalne središnje banke snose i troškove proizvodnje novčanica i kovanica eura za svoju zemlju.

U KAKVIM NOVČANICAMA I KOVANICAMA DOLAZI EURO?

Jedinstveni europski novac dolazi u sedam apoenova novčanica, koji glase na 5, 10, 20, 50, 100, 200 i 500 eura. Novčanice će biti potpuno istovjetne u svim zemljama.

Jedan euro dijeli se na 100 centi. Tako će od osam apoenova kovanica dva glasiti na euro – to će biti 1 i 2 eura, a ostali na cente: 1, 2, 5, 10, 20 i 50 centi. Kovanice će u svim zemljama imati isto lice, no naličje je dizajnirano u svakoj zemlji drugačije. Bez obzira na to iz koje zemlje potječu, odnosno kako im izgleda naličje, sve kovanice eura vrijede u svim zemljama EMU.

Grafički simbol zajedničke europske valute € izveden je iz grčkog slova epsilon i označuje prvo slovo riječi Europa, a dvije usporedne linije trebale bi simbolizirati stabilnost jedinstvenoga europskog novca. Logotip eura je žute boje, na plavoj pozadini. Službena i međunarodno standardizirana kratica za euro je EUR.

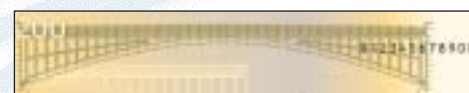
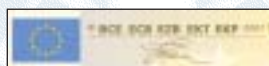
IZGLED NOVČANICA

Pripreme za novčanice eura započete su 1995. godine. Natječaj za likovno rješenje, raspisan u veljači 1996. godine, dao je mogućnost odabira između tematike “Vremenska razdoblja i stilovi Europe” i suvremenih/apstraktnih tema. Od 44 pristigla prijedloga (27 na prvospomenutu i 17 na drugu tematiku) odabrano je iz svakog od tih područja po pet najboljih rješenja, potom su se – uz pomoć ispitivanja javnog mnijenja na reprezentativnom uzorku od 2.000 osoba s područja Europske unije – za izvedbu odabrali prijedlozi Roberta Kaline iz Austrijske tiskare novčanica. Rezultat je objavljen u prosincu 1996. godine.

U proljeće 1999. Europska središnja banka prihvatila je konačni izgled i tehnička obilježja budućih novčanica zajedničke europske valute. Sedam odabranih i sigurnosnim obilježjima dorađenih novčanica predstavlja graditeljstvo sedam razdoblja europske kulturne povijesti: klasiku, romaniku, gotiku, renesansu, barok i rokoko, razdoblje željeza i stakla, arhitekturu našeg vremena.

Na prednjoj strani svih novčanica dominiraju prozori i vrata s tipičnim obilježjima za određenu epohu, kao simboli otvorenosti i suradnje. Sve novčanice na prednjoj strani imaju plavu zastavu Europske unije sa 12 žutih zvijezda, kraticu naziva Europske središnje banke u pet varijanti koje pokrivaju 11 službenih jezika EU (BCE, ECB, EZB, EKT i EKP), a ispod toga potpis predsjednika te institucije. Znak © zabranjuje umnožavanje, odnosno kopiranje.

Na poledini novčanica su mostovi, kao simbol povezivanja europskih naroda te Europe i ostalog svijeta. Tu je i prikaz “starog” kontinenta koji pokriva sve članice EU, te serijski broj svake novčanice iznad imena valute i u gornjem desnom uglu. Sve novčanice eura imaju na objema stranama ime valute ispisano latinskim i grčkim pismom (EURO/EΥΡΩ) i krug sa 12 zvijezda kao znak europskog sklada i dinamike.

PREPOZNAVANJE I ZAŠTITA

Novčanice eura različitih vrijednosti razlikuju se bojom, veličinom i graditeljskim motivima koji prikazuju različite kulturne epohe europske civilizacije, od klasike do naših dana.

						
5 € klasika siva 120x62 mm	10 € romanika crvena 127x67 mm	20 € gotika plava 133x72 mm	50 € renesansa narančasta 140x77 mm	100 € barok i rokoko zelen 147x82 mm	200 € željezo i staklo žutosmeđa 153x82 mm	500 € moderna arhitektura ljubičasta 160x82 mm

Eurske novčanice imaju višestruku zaštitu od krivotvorenja. Papir za novčanice napravljen je od pamučnih niti u posebnom tkanju. U papir su ugrađene i fluorescentne niti i vodeni znak. Svaka novčanica ima sigurnosnu nit i metaliziranu foliju na koju je aplicirana optički varijabilna slika. Neki elementi novčanica tiskani su reljefno, što pomaže i slabovidnima. Sve to ne može se reproducirati ni najsuvremenijim kopirnim uređajima. Novčanice imaju ugrađena i sigurnosna obilježja čitljiva uređajima za rukovanje gotovinom, što olakšava brzu provjeru autentičnosti.

Slikovno reproduciranje novčanica dopušteno je samo pod uvjetom da je prikaz najmanje 25 posto veći ili manji od originala, odnosno samo ukoliko dobiveni uradak zasigurno ne može dovesti do zabune da se radi o pravom novcu.

Kovanice se međusobno razlikuju veličinom, težinom, debljinom, bojom, materijalom i obradom ruba. U likovnom izgledu različitosti ima još više, jer će kovanice svakog apoeni u svim zemljama imati istovjetno lice, a naličje je dizajnirano u svakoj zemlji drugačije. To znači da će u optjecaju biti čak 96 vrsta kovanica eura, koje će vrijediti i koje će prihvaćati automati u svim zemljama EMU. Bimetalna izrada 1 i 2 eura i slova ukovana u rub 2 eura otežavaju eventualno krivotvorenje.

Kako bi krivotvoritelji imali što manje vremena da se pripreme za "iskorištavanje prilike" dok ljudima novi novac još nije dovoljno blizak, pobliže detalje o konačnom izgledu i sigurnosnim obilježjima eurskih novčanica Europska središnja banka, na čijim prethodnim informacijama je utemeljen i ovaj prikaz, objavit će tek 30. kolovoza 2001.

EUR 2 Promjer: 25,75 mm Debljina: 1,95 mm Težina: 8,50 g Boja: bijela + žuta Rub: fino nazupčan s utisnutim slovima	10 centi Promjer: 19,75 mm Debljina: 1,51 mm Težina: 4,10 g Boja: žuta Rub: sitno valovit
EUR 1 Promjer: 23,25 mm Debljina: 2,125 mm Težina: 7,50 g Boja: žuta + bijela Rub: isprekidano nazupčan	5 centi Promjer: 21,25 mm Debljina: 1,36 mm Težina: 3,92 g Boja: crvenkasta Rub: gladak
50 centi Promjer: 24,25 mm Debljina: 1,88 mm Težina: 7,80 g Boja: žuta Rub: sitno valovit	2 centa Promjer: 18,75 mm Debljina: 1,36 mm Težina: 3,06 g Boja: crvenkasta Rub: gladak s utorom
20 centi Promjer: 22,25 mm Debljina: 1,63 mm Težina: 5,74 g Boja: žuta Rub: gladak	1 cent Promjer: 16,25 mm Debljina: 1,36 mm Težina: 2,30 g Boja: crvenkasta Rub: gladak

PROIZVODNJA NOVČANICA EURA DO 1. SIJEČNJA 2002.

Lokacije tiskara koje proizvode nove europske novčanice

Distribucija po zemljama u milijunima komada:

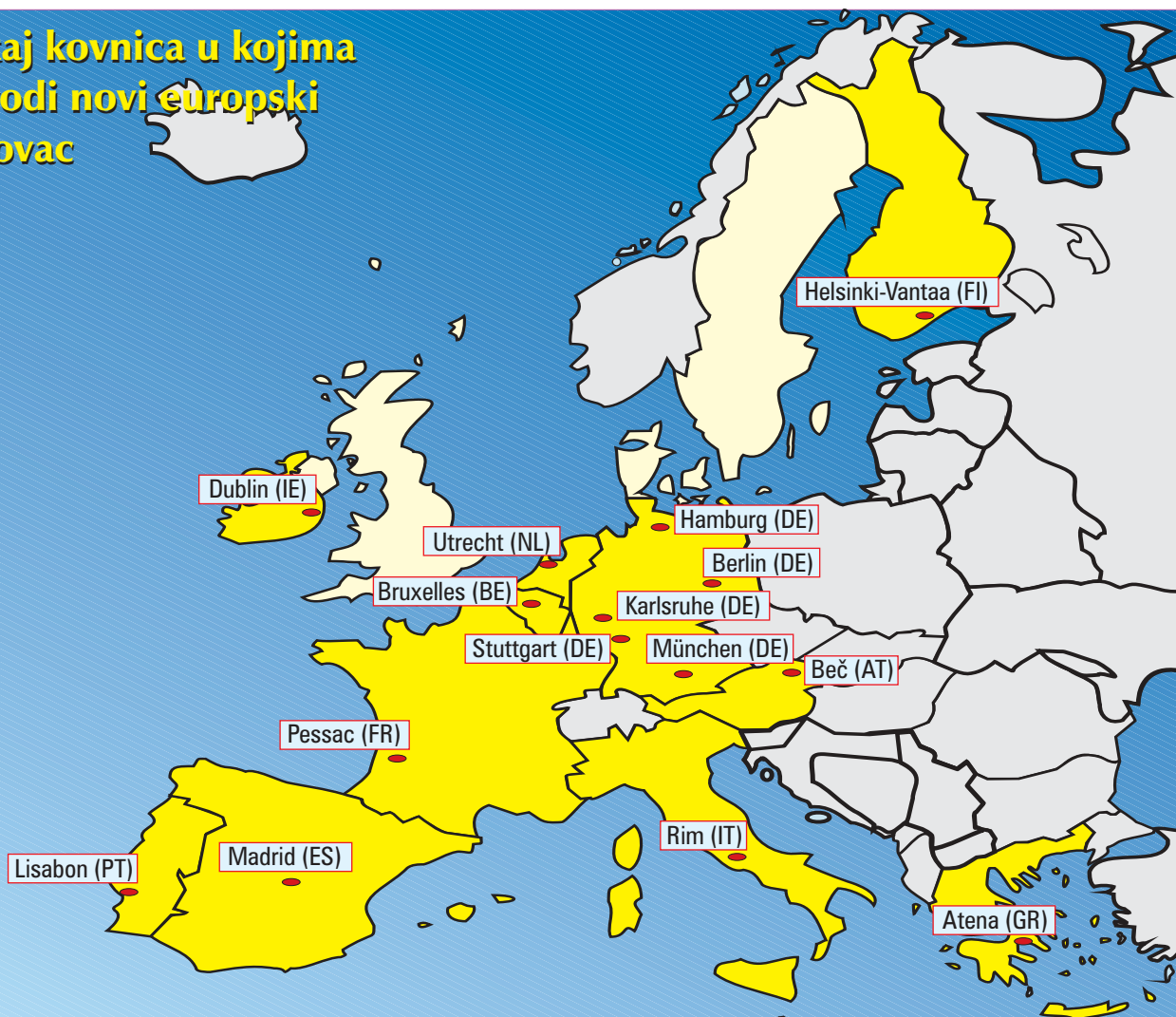
Ukupno	14.250
Austrija	550
Belgija	530
Finska	225
Francuska	2.240
Grčka	597
Irska	222
Italija	2.380
Luksemburg	46
Nizozemska	659
Njemačka	4.342
Portugal	535
Španjolska	1.924

Proizvodnja po apoenima u milijunima komada:

5 EUR		2.415
10 EUR		3.024
20 EUR		3.374
50 EUR		3.621
100 EUR		1.229
200 EUR		216
500 EUR		371

PROIZVODNJA EURO KOVANICA DO 1. SIJEČNJA 2002.

Razmještaj kovnica u kojima se proizvodi novi europski kovani novac

Distribucija po zemljama u milijunima komada:

Ukupno	50.630
Austrija	1.500
Belgija	1.957
Finska	1.070
Francuska	8.150
Grčka	1.333
Irska	1.078
Italija	7.240
Luksemburg	120
Nizozemska	2.800
Njemačka	17.000
Portugal	1.296
Španjolska	7.085

Proizvodnja kovanica po apoenima u milijunima komada:

2 EUR		2.706
1 EUR		4.903
50 centi		5.798
20 centi		6.295
10 centi		8.436
5 centi		7.296
2 centa		6.896
1 cent		8.303

PRIPREME ZA ZAMJENU

Da bi zamjena novca protekla besprijekorno i bez ljutnje građana zbog bilo kakve pomutnje ili nemogućnosti da dođu do novca, pripreme za najopsežniji pothvat u dosadašnjoj povijesti novčarstva odavno su počele. U zemljama Europske monetarne unije glavnina gotovinskog novca ulazi u optjecaj pomoću bankomata – sada već, u prosjeku, oko 70 posto. Banke kojima bankomati pripadaju moraju se na vrijeme pobrinuti da budu spremni opslužiti sve građane bez zastoja i uzaludnih dolazaka. Kako bi to bilo moguće, banke na području EMU morale su naručiti od nacionalnih središnjih banaka potrebne količine novčanica i kovanica, koje će im biti isporučivane već od rujna ili najkasnije od početka prosinca ove godine (frontloading). Novčanice i kovanice mogu biti dostavljene prije početka zamjene i poduzećima koja su veliki korisnici gotovine u svom poslovanju (sub-frontloading).

Središnje i poslovne banke izvan europodručja moći će preuzeti potrebnu eursku gotovinu počevši od 1. prosinca 2001. godine, uz polaganje odgovarajućega kolateralala. Njima nije dopuštena distribucija novčanica ni poduzećima ni građanima prije početka sljedeće godine.

Što se tiče građana u zemljama EMU, oni novčanice eura također ne mogu nabaviti prije 1. siječnja sljedeće godine, kad će ih početi isporučivati bankomati, ali i banke koje će u većem broju raditi i na samu Novu godinu. Da bi se olakšala distribucija kovanica, koje su mnogo neprikladnije za manipulaciju, a ljudima omogućilo korištenje eura već u prvim minutama sljedeće godine, primjerice na raznim automatima za kupnju prijevoznih karata, novina, cigareta, napitaka i slično, građani će moći u bankama već od 15. ili 17. prosinca kupiti početne paketiće gotovine ("starter kits"), a i trgovci nešto veća pakovanja za svoje potrebe.

MOGUĆNOST NABAVE POČETNIH PAKETIĆA KOVANICA PO ZEMLJAMA

ZEMLJA	BROJ PAKETIĆA U MILIJUNIMA	VRIJEDNOST PAKETIĆA	CIJENA
Austrija	5,5	14,54 EUR	200 ATS
Belgija	5	12,40 EUR	500 BEF
Finska	0,5	3,88 EUR	23 FIM
Francuska	45	15,25 EUR	100 FFR
Grčka	razmatra se	razmatra se	
Irska	0,75	6,35 EUR	5 IEP
Italija	30	12,91 EUR	25.000 ITL
Luksemburg	0,4	12,40 EUR	500 LUF
Nizozemska	8 i 16	11,34 EUR 3,88 EUR	25 NGL
Njemačka	53,3	10,23 EUR	20 DEM
Portugal	razmatra se	razmatra se	
Španjolska	23	12,02.EUR	2.000 ESP

Izvor podataka: ECB

Kako bi Nizozemcima učinila prvi susret s eurom "uživo" što ugodnijim, nizozemska država odlučila je svakom građaninu starijem od šest godina pokloniti paketić vrijednosti 3,88 eura, u kojemu je od svake kovanice po jedan komad. Druge zemlje samo prodaju paketiće, u kojima će se nalaziti različite kombinacije kovanica eura, prilagođene kupnji za neku "okruglu" manju svotu nacionalne valute. Primjerice, austrijski paketić vrijedan 200 šilinga ima četiri kovanice od 2 eura, četiri od 1 eura, dvije od 50 centi, tri od 20 centi, šest od 10 centi, četiri od 5 centi, četiri od 2 centa i šest od 1 centa, što iznosi 14,54 eura.

Kako bi se što više starih kovanica prikupilo što prije, neke zemlje već provode na to usmjerenu propagandnu kampanju. Primjerice, njemačka kampanja provodi se s porukom "Probudite što prije metalne spavače u zdjelicama, vazama i kutijama", a austrijska pod motom "Dajte šilingu još jednu šansu – poklonite ga za humanitarne potrebe". Tako će manje kovanica ostati za prikupljanje u vrijeme najveće "gužve".

KRATKA POVIJEST STVARANJA EU, EMU I EURA

1946. – Britanski premijer Winston Churchill u Zürichu poziva na stvaranje Ujedinjenih Država Europe

1949. – Osnovano Vijeće Europe

1950. – Schumanova deklaracija – Francuski ministar vanjskih poslova Robert Schuman 9. svibnja predložio udruživanje industrija ugljena i čelika Francuske i SR Njemačke, otvoreno za sve demokratske države Europe, kojim će rukovoditi europska institucija. Plan odobrila Skupština Vijeća Europe.

1951. – Pariški ugovor o uspostavljanju Europske zajednice za ugljen i čelik (ECSC) potpisuju Francuska, Njemačka, Italija, Belgija, Nizozemska i Luksemburg.

1953. – Prvi “europski porez” za ECSC

1957. – Rimskim ugovorima navedenih zemalja osnovana je Europska ekonomska zajednica (EEZ) i Europska zajednica za atomsku energiju (EURATOM).

1959. – Austrija, Danska, Norveška, Portugal, Švedska, Švicarska i Velika Britanija utemeljile sporazum o slobodnoj trgovini (EFTA).

1962. – Početak zajedničke poljoprivredne politike EEZ-a. Carine između članica smanjene su za 50 posto.

1967. – Tri europske zajednice stapaju se u jedinstvenu Ekonomsku zajednicu (EZ) sa zajedničkim tijelima.

1968. – Ostvaruje se carinska unija unutar EZ-a, 18 mjeseci prije roka predviđenog Rimskim ugovorima.

1970. – EZ dobiva proračun za svoje funkcioniranje, od carina na poljoprivredne proizvode i 1 posto poreza na dodanu vrijednost, koji se na jedinstvenoj osnovi prikuplja u zemljama članicama.

1971. – WERNEROV PLAN – Prihvaćen projekt luksemburškog premijera Pierrea Wernera prema kojemu se Europska gospodarska i valutna unija trebala postupno ostvariti već do 1980. godine.

1973. – Danska, Irska i Velika Britanija pristupaju EZ-u.

1974. – ECU (European Currency Unit) – ZAJEDNIČKA EUROPSKA VALUTNA JEDINICA, sastavljena kao obračunska košarica europskih valuta, čiji su se međusobni odnosi (tečajevi i udjel u košarici, prema gospodarskoj snazi zemlje) u međuvremenu više puta i mijenjali. Prema stanju odnosno tečajevima 31. 12. 1998. utvrđeni su odnosi participirajućih valuta prema euru, koji je zamijenio ECU, u odnosu 1 : 1.

1979. – Uveden Europski monetarni sustav (EMS), u koji je uključeno osam članica EZ-a (sve osim Velike Britanije). Osnovu čini tečajni mehanizam, s polaznim odnosima valuta prema ECU-u. Međusobni tečajevi valuta tih zemalja mogu oscilirati u rasponu do $\pm 2,25$ posto, a utvrđeni intervencijski i kreditni aranžmani štite od većih tečajnih promjena. Nekim zemljama iznimno je dopušteno, u razdoblju prilagodbe, i do ± 6 posto odstupanja. Zbog većih valutnih potresa (u kojima su talijanska lira i u međuvremenu uključena britanska funta ispale iz tečajnog mehanizma), 1993. raspon je morao biti proširen do ± 15 posto).

1981. – Grčka se priključuje EZ-u.

1986. – U EZ se uključuju Španjolska i Portugal, tako da broj članica raste na 12. Nekoliko mjeseci poslije prvi put je javno zavijorila europska zastava sa 12 zvjezdica.

1989. – Španjolska se uključuje i u Europski monetarni sustav.

1989. – DELORSOV IZVJEŠTAJ – Predsjednik Europske komisije Jacques Delors predložio “bijelu knjigu” konkretnih mjera za uspostavu jedinstvenoga europskog tržišta, na temelju koje je utvrđeno stvaranje Europske gospodarske i monetarne unije (EMU) u tri faze.

9. 11. 1989. – Pad Berlinskog zida

20. 6. 1990. – EZ i EFTA formalno počinju pregovore o stvaranju Europskoga ekonomskog prostora (EEA)

1. 7. 1990. – Počela I. faza stvaranja EMU: ukidanje preostalih zapreka slobodnim tokovima kapitala i usklađivanje gospodarske, novčane i fiskalne politike u EU.

3. 10. 1990. – Ujedinjenje Njemačke

7. 2. 1992. – Potpisani MAASTRICHTSKI UGOVORI – Najvažniji kriteriji za ulazak u Europsku gospodarsku i monetarnu uniju su sljedeći:

- zemlja ne smije imati stopu inflacije koja za više od 1,5 postotnih bodova premašuje prosjek triju zemalja s najnižom inflacijom u EU;
- proračunski deficit ne smije premašivati 3 posto bruto domaćeg proizvoda;
- javni dug ne smije biti veći od 60 posto bruto domaćeg proizvoda (kasnija prilagodba: ili se bar mora smanjivati prema toj granici, ako je iznad nje)

- oscilacije tečaja tijekom najmanje dvije godine ne smiju prekoračivati raspon utvrđen u Europskom tečajnom mehanizmu;
- dugoročne kamatne stope (12-mjesečni prosjek) ne smiju za više od 2 postotna boda premašivati prosjek triju članica s najvećom stabilnošću cijena.

4. 4. 1992. – Portugalski eskudo ulazi u EMS.

1. 1. 1993. – Početak djelovanja JEDINSTVENOG TRŽIŠTA.

1. 11. 1993. – Maastrichtski ugovori stupaju na snagu, a EZ time prerasta u Europsku uniju (EU).

1. 1. 1994. – Počinje II. faza valutne unije – osnovan EUROPSKI MONETARNI INSTITUT, preteča Europske središnje banke. Povećava se neovisnost nacionalnih središnjih banaka, zabranjuje se financiranje proračunskog deficita iz monetarnih izvora.

1. 1. 1995. – Austrija, Finska i Švedska priključuju se EU. (Unatoč uspješno okončanim pregovorima, Norvežani su referendumom odbili ulazak u EU.)

15/16. 12. 1995. – Na zasjedanju Europskog vijeća (šefovi država i vlada članica EU) u Madridu odabrano ime buduće zajedničke valute – euro.

14. 10. 1996. – Finska marka uključuje se u EMS, a mjesec dana poslije i talijanska lira ponovo ulazi u EMS.

16. 3. 1998. – Grčka dragma ulazi u EMS.

2/3. 5. 1998. – Europsko vijeće utvrdilo koje zemlje ispunjavaju kriterije za ulazak u EMU i uvođenje eura.

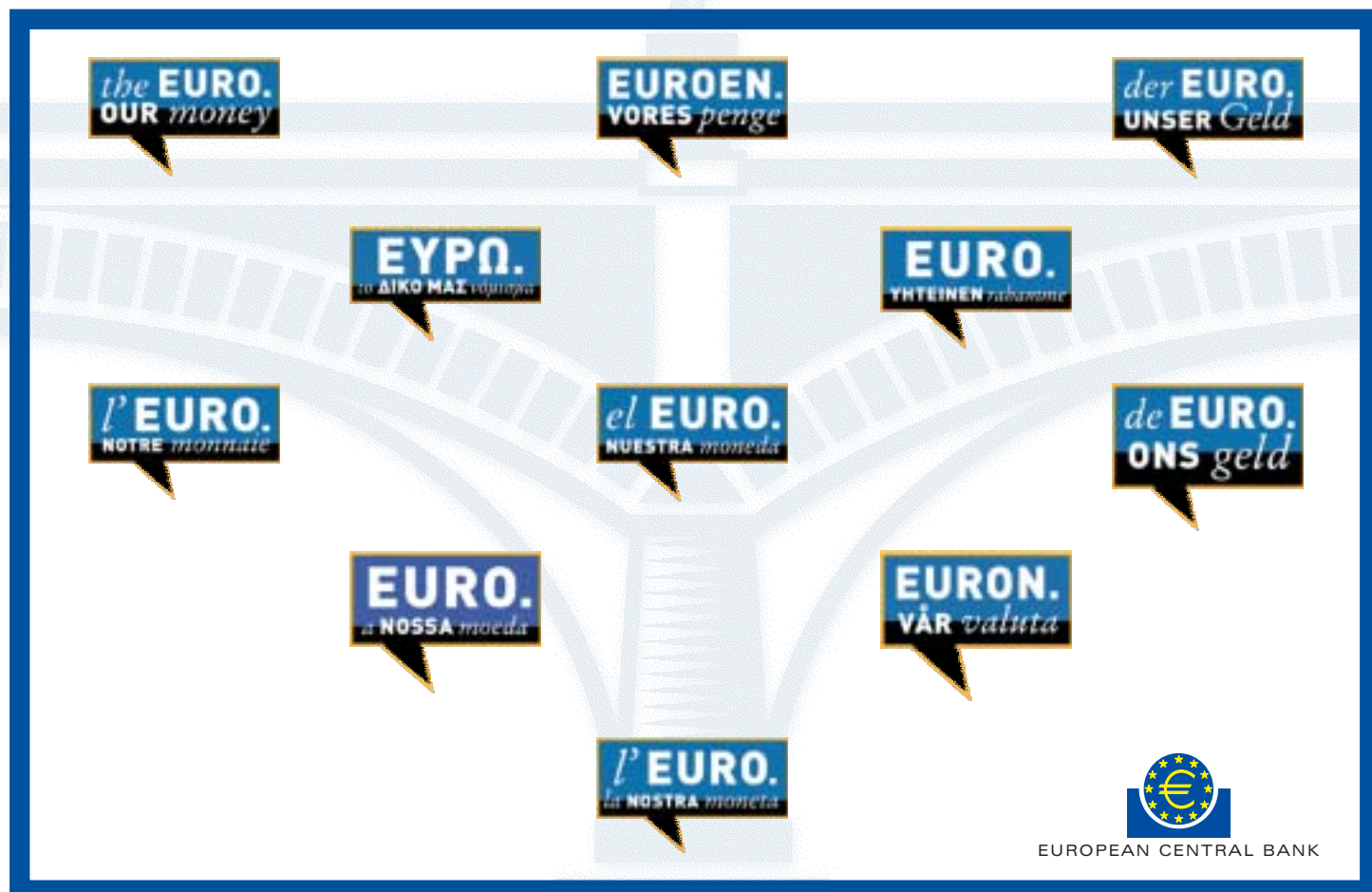
1. 6. 1998. – Počinje s radom Europska središnja banka (ECB), koja zajedno s nacionalnim središnjim bankama zemalja EU čini Europski sustav središnjih banaka. Osnovni cilj djelovanja: stabilnost cijena.

31. 12. 1998. – NEOPOZIVO FIKSIRANJE TEČAJEVA nacionalnih valuta članica EMU prema euru.

1. 1. 1999. – Počinje III. faza EMU, uvođenjem eura kao BEZGOTOVINSKOG NOVCA u 11 zemalja: Austriji, Belgiji, Finskoj, Francuskoj, Irskoj, Italiji, Luksemburgu, Nizozemskoj, Njemačkoj, Portugalu i Španjolskoj. Računi se mogu voditi u euru ili u nacionalnoj valuti (po izboru vlasnika računa), a cijene isticati istodobno u nacionalnoj valuti i u euru.

1. 1. 2001. – I Grčka se priključuje EMU.

1. 1. 2002. – U optjecaj ulaze NOVČANICE I KOVANICE EURA – ostvaruje se konačno uvođenje jedinstvene europske valute 12 zemalja članica Europske valutne unije. Oko 300 milijuna Europljana ima zajednički novac.

KOVANICE EURA

S lica svuda iste...

Likovno rješenje za zajedničko, europsko lice eurskih kovanica izradio je Luc Luycx iz Belgijske kraljevske kovnice.

... s naličja različite po zemljama

AUSTRIJA:

Encijan; Runolist; Alpski jaglac; Katedrala sv. Stjepana; Dvorac Belvedere; Bečka secesija; Wolfgang A. Mozart; Bertha von Sattner

BELGIJA:

Portret kralja Alberta II. s monogramom

FINSKA:

Lav s finskoga grba; Leteći labudovi; Nordijsko bilje

FRANCUSKA:

Nacionalni lik Marijana; Sijačica; Drvo kao simbol prirode, rasta, života i trajnosti

GRČKA:

Antički ratni brod; Korveta; Tanker; R. V. Fereos, E. Venizelos; I. Capodistrios; Sova; Otmica Europe

IRSKA:

Harfa (nacionalni simbol)

ITALIJA:

Castel del Monte; Mol Antonelliana; Koloseum; Botticellijeva Venera; "Simbol" U.Boccionija
Marko Aurelije; "Atlas tijela" L. da Vinci; Poprsje Dantea Alighierija

LUKSEMBURG:

Tri vrste portreta prijestolonasljednika Henrija

NIZOZEMSKA:

Dvije vrste portreta kraljice Beatrix

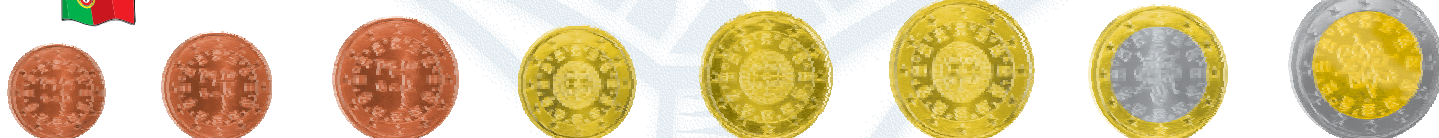
NJEMAČKA:

Hrastova grančica; Brandenburška vrata; Orao s njemačkoga grba

PORTUGAL:

Vjetrovlja (ploča kompasa)

ŠPANJOLSKA:

Crkva Santiago de Compostela; Miquel de Cervantes; Poprsje kralja Juana Carlosa I.

Priredila: Ružica Vuger
Izdavač: Hrvatska Narodna Banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
10002 Zagreb, Trg hrvatskih velikana 3